

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут: факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критичне мислення

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктор філософії

за спеціальністю 033 Філософія

галузі знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 2 від “17” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Критичне мислення
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (доктор філософії)
Викладач (-і)	Надурак Віталій Вікторович
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-15
Е-mail викладача	vitalii.nadurak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркові дисципліни
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться за запитом аспіранта в зручний для всіх сторін час як в очній формі, так і з використанням різноманітних сучасних електронних засобів комунікації.
2. Анотація до курсу	
<p>20 жовтня 2020 року. Експерти світового економічного форуму в Давосі опублікували звіт про дослідження, яке мало на меті проаналізувати очікувані зміни на ринку праці, що відбудуться в світі протягом наступних п'яти років. Зокрема, був укладений прогнозований список найбільш необхідних умінь, що їх працедавці хотіли б бачити у своїх працівників станом на 2025 рік. Критичне мислення в цьому списку посідає четверту позицію.</p> <p>Отже, засвоєння знань, умінь та навичок у сфері критичного мислення є не тільки запорукою формування раціонально мислячої особистості, яка веде осмислене життя, але й необхідною умовою успішної конкуренції на ринку праці у найближчому майбутньому.</p> <p>Критичне мислення – це вміння критично ставитись до власного мислення, з метою перевірки чи правильно воно «працює» та виправлення існуючих помилок. Отже, навчальна дисципліна «Критичне мислення» не спрямована на формування вміння критикувати інших (саме таке, помилкове, її сприйняття нерідко зустрічається серед широкого загалу). Її метою є формування навичок <i>правильного</i> мислення, а слово «критичне» вказує, в першу чергу, на критичний підхід до власного мислення, з метою зробити його якомога якіснішим.</p> <p>Критичне мислення як навчальна дисципліна представлена у багатьох навчальних закладах США, Великобританії, Канади та інших країн світу. Розділи з критичного мислення часто включені в цих країнах у тести для вступників до аспірантури та магістратури. Роботодавці нерідко при прийомі на роботу перевіряють потенційних працівників з допомогою каліфорнійського тесту на критичне мислення (California Critical Thinking Test) чи тесту на критичне мислення Корнела (Cornell Critical Thinking Test).</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в аспіранта вміння правильного раціонального аналізу інформації та прийняття рішень.</p> <p>Цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвинути навичку прискіпливо (критично) ставитись до власного мислення; - навчитись основних принципів й правил правильного мислення; - навчитись виявляти типові помилки мислення та уникати їх. 	
4. Компетентності	
<p>Загальні</p> <p>ЗК1. Здатність критично осмислювати події та явища, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду.</p> <p>ЗК2. Здатність формувати дослідницьке поле власного оригінального наукового</p>	

дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання.

ЗК3. Здатність виявляти евристичні можливості та межі наукової методології та використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

ЗК4. Здатність аналізувати інформацію подану в різних наукових джерелах, формувати на їхньому тлі власну дослідницьку позицію, представляти результати дослідження у вигляді презентацій та професійно вести наукову дискусію.

ЗК7. Здатність до усвідомлення концептуальних засад педагогіки вищої школи в Україні, критичного переосмислення її здобутків в світлі традиційних та інноваційних форм навчання та педагогічних технологій з метою якісної організації своєї професійної діяльності.

ЗК9. Здатність дотримуватися професійної етики, принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Спеціальні (фахові):

СК2. Розуміння значення філософських концепцій в історії людства та їхньої важливості для розв'язання актуальних проблем сьогодення.

СК3. Здатність аналізувати соціокультурні явища та процеси з позиції фундаментальних етико-філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів.

СК4. Здатність інтерпретувати, критично аналізувати й узагальнювати філософські тексти та їхні ідеї.

СК5. Здатність фахово дискутувати в царині філософської проблематики.

СК6. Здатність планувати й організувати науково-дослідну та викладацьку діяльність у галузі філософії, зокрема ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні просвітницькі проекти.

5. Результати навчання

ПР1. Знати зміст найважливіших філософсько-світоглядних проблем, основні етапи розвитку філософії, наукового знання, усвідомлювати роль філософії як культурного феномену та соціального інституту, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції.

ПР2. Критично сприймати та аналізувати існуючі думки, ідеї, філософські тексти, формулювати власні гіпотези, шукати шляхи розв'язання філософських, наукових проблем.

ПР4. Дотримуватися при формуванні дослідницького поля власного оригінального наукового дослідження засадничих принципів логіки наукового пізнання, використовувати релевантну дослідницьку методологію.

ПР6. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

ПР8. Критично аналізувати й оцінювати традиційні методи викладання у вищій школі, ефективно застосовувати сучасні методи викладання та впроваджувати інноваційні освітні технології у викладацькій філософській практиці.

ПР11. Уміти інтегрувати зміст історико-філософських ідей, фундаментальних етико-філософських проблем, принципів і уявлень, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів у контекст осмислення та розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем сучасності і, зокрема, українського суспільства.

ПР14. Кваліфіковано виконувати оригінальні філософські дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямках, які можуть бути опубліковані у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

ПР15. Вести філософську наукову дискусію та аргументовано відстоювати власну наукову позицію у різних комунікативних ситуаціях і зацікавлювати результатами власного дослідження.

ПР16. Працювати над власним розвитком та самовдосконаленням, ефективно визначати свої професійні можливості та пріоритети в реалізації інноваційно-дослідницьких проєктів у різних сферах суспільного життя.

ПР17. Діяти на засадах спільного блага, справедливості, соціальної відповідальності; добросовісно виконувати наукові завдання та застосовувати навички академічної добросовісності та академічної культури у професійній науково-педагогічній діяльності.

ПР18. Застосовувати навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	Філософія	2	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1: Сам собі шахрай 1. Помилки сприйнятті реальності. 2. Помилки пам'яті.	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи	пропорційна	4 міс.

<p>Тема 2. Евристики та когнітивні упередження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система 1 та Система 2. 2. Когнітивна легкість 3. Ефект знайомства. 4. Евристики. Евристика доступності. 5. Евристика афекту. Раціоналізація. 6. Когнітивні упередження. Ефект ореолу. 7. Упередження підтвердження. 8. Упередження самолюбства. Фундаментальна помилка атрибуції. Стратегії захисту власного «я». 9. Помилка планування. 10. Упередження оптиміста. Упередження песиміста. 11. Приймати бажане за дійсне 12. Пріоритет негативного 13. Чому ми всі міцні «заднім розумом»? 	<p>Лек. Сем.</p>	<p>№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури</p>	<p>10 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи</p>	<p>пропорційна</p>	<p>4 міс.</p>
---	----------------------	--	---	--------------------	---------------

<p>Тема 3. Мислення як перевірка гіпотез. У пошуках причин.</p> <p>1. Мислення як перевірка гіпотез (екстравагантна гіпотеза, бритва Оккама).</p> <p>2. Що таке причина. Помилка «після цього отже з причини цього» та «помилка єдиної причини».</p> <p>3. Методи пошуку причинних зв'язків.</p> <p>4. Кореляція та причинний зв'язок.</p>	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи	пропорційна	4 міс.
<p>Тема 4. «Індукція та її помилки»</p> <p>1. Загальна характеристика міркувань та їх види.</p> <p>1.1 Дедуктивні міркування.</p> <p>1.2 Індуктивні міркування.</p> <p>1.3 Помилка ділення і складання.</p> <p>1.4 Аналогія.</p> <p>2. Поспішне узагальнення.</p> <p>2.1 Нехтування репрезентативністю</p> <p>2.2 Упереджений приклад</p> <p>2.3 Cherry picking</p> <p>2.4 Помилка єдиного факту</p> <p>2.5 Помилка анекдотичного випадку</p> <p>2.6 Поради як уникнути поспішного узагальнення</p> <p>3. WYSIATI «що ти бачиш те і є»</p> <p>4. Евристика доступності.</p> <p>5. Ефект фокусування.</p> <p>5.1 Причини ефекту фокусування.</p>	Лек. Сем.	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	2 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи	пропорційна	4 міс.

5.2 Помилкове бажання.					
<p>Тема 5. «Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити»</p> <p>1. Статистика 1.1 «Закон малих чисел». 1.2 Прагнення знайти причини статистично нормальним подіям. Плутання причини з кореляцією, кореляція, коефіцієнт кореляції. 1.3 Генеральна сукупність та вибірка. 1.4 Межа похибки та довірчий інтервал. 1.5 абсолютна та відносна кількість. 2. Теорія ймовірностей 2.1. Помилка гравця 2.2. Нормальний розподіл 2.3. Регресія до середнього 2.4. Неймовірні збіги 2.5. Евристика доступності 2.6. Нехтування ймовірністю 2.7. Априорна ймовірність та евристика</p>	Лек. Сем..	№ 1-6 зі списку рекомендованої літератури	4 години лекцій, 2 семінарів та 12 годин самостійної роботи	пропорційна	4 міс.

<p>репрезентативності 2.8. Помилка кон'юнкції 2.9. Розуміння везіння</p>										
<p align="center">7. Система оцінювання курсу</p> <p>Загальна система оцінювання курсу</p>		<p>оцінювання курсу</p> <p>Оцінка за змістовий модуль №1 виставляється на основі поточної успішності аспіранта, яка встановлюється шляхом опитування на семінарських заняттях та оцінки інших виконаних ним робіт за темами (50 балів).</p> <p>Оцінка за змістовий модуль №2 виставляється на основі результату екзаменаційної роботи, яка оцінюється за 50-бальною шкалою.</p> <p>Додавши суми балів за змістові модулі, ми отримуємо підсумкову оцінку аспіранта.</p>								
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Письмова робота виконується у вигляді тесту, який ґрунтується на тих питаннях, які виносились на лекційні та семінарські заняття. В кожному питанні тесту одна правильна відповідь. Загальна кількість питань – 20.</p>									
<p>Семінарські заняття</p>	<p>На семінарських заняттях оцінювання відбувається за 5-бальною шкалою. Наприкінці семестру середнє арифметичне усіх оцінок перемножується на 10.</p>									
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Для допуску до підсумкового контролю знань аспірант має набрати мінімум 25 балів.</p>									
<p align="center">8. Політика курсу</p>										
<p>Робота на заняттях відрізняється партнерськими стосунками аспіранта з викладачем. Таким чином викладач відіграє роль досвідченішого колеги, який разом з яким аспірантом розбирає поставлені проблеми. Проблемно зорієнтоване навчання (формулювання проблеми, гіпотези, розв'язок) є відмінною рисою курсу, адже в такий спосіб аспірант не тільки засвоює специфічний матеріал курсу, але й відпрацьовує основні складові наукової роботи.</p> <p><i>Про академічну доброчесність:</i></p> <p>Очікується, що аспіранти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><i>Про відвідування занять:</i></p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що аспіранти відвідають лекції і практичні заняття курсу</p>										
<p align="center">9. Рекомендована література</p>										
<p>1. Kelley, David. The art of reasoning : an introduction to logic and critical thinking / David</p>										

- Kelley. Fourth Edition. – New York, London : W. W. Norton & Company, Inc., 2014. – 605 p.
2. Kirby, Gary R. Thinking : an interdisciplinary approach to critical and creative thought / Gary R. Kirby, Jeffery R. Goodpaster. 4th ed. – Upper Saddle River, N.J. : Pearson Prentice Hall, 2007. – 348 p.
 3. Lau, Joe Y. F., An introduction to critical thinking and creativity : think more, think better / Joe Y.F. Lau. – Hoboken, N.J. : Wiley, 2011. – 262 p.
 4. Moore, Brooke Noel. Critical thinking / Brooke Noel Moore, Richard Parker. 10th ed. – New York : McGraw-Hill, 2012. – 546 p.
 5. Kahneman, Daniel. Thinking, fast and slow / Daniel Kahneman. 1st pbk. ed. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2013. – 499 p.
 6. Ruggiero, Vincent Ryan. Beyond feelings: a guide to critical thinking / Vincent Ryan Ruggiero.—9th ed. – McGraw-Hill, 2011. – 238 p.

Викладач Надурак Віталій Вікторович